

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN-2017-798

15.12.2017

Codan Forsikring

Rettshjelp

Flere hytteeiere i tvist mot felles utbygger – én eller flere tvister?

Sikrede var én av ni hytteeiere som rettet en rekke felles krav mot utbyggeren grunnet mangler ved arbeidene og forsinket ferdigstilling. Selskapet erstattet 1/9 av forsikringssummen på kr 100.000 under henvisning til at det var samme tvist mellom alle de ni kjøperne og utbyggeren. Sikrede anførte at det forelå ni separate tvister. Hver enkelt av hyttekjøperne hadde inngått individuelle kontrakter med utbyggeren. Videre hadde kjøperne betalt ulike summer i forskudd på sine hytter. Det forelå ulike mangler med hver enkelt hytte og for noen av hyttene hadde oppføringen enda ikke startet. Nemnda kom at det var flere tvister.

Saksfremstilling

Saken gjelder krav om dekning av advokatutgifter under rettshjelpsforsikringen og spørsmålet om det foreligger én eller flere tvister.

Sikrede har rettshjelpsforsikring med bl.a. følgende vilkår:

3.5.3 Forsikringssum

a) Kr 100 000 samlet for hver tvist, selv om det er flere parter på samme side. Dette gjelder også om partene har rettshjelpsforsikring i forskjellige selskap eller rettshjelpdekning under flere forsikringer.

Den bakenforliggende tvisten har sitt utspring i en avtale om utførelse av arbeider i forbindelse med oppføring av fritidsbolig. Sikrede var en av ni hytteeiere som gjennom ett og samme advokatfirma rettet en rekke felles krav mot utbygger pga. mangler ved arbeidene og forsinket ferdigstilling. Kravene gjaldt:

1. Dagmulktkrav som følge av forsinkelser.
2. Merkostnader for utbedring og ferdigstilling
3. Krav om tilbakebetaling av utbetalt forskudd
4. Krav knyttet til manglende ferdigstilling av infrastruktur.

På vegne av sikrede og de åtte andre hytteeierne har advokatfirmaet varslet søksmål og begjært arrest i ethvert tilgjengelig formuesgode hos utbyggeren.

Selskapet har erstattet 1/9 av forsikringssummen på kr 100.000 under henvisning til at det er samme tvist mellom alle de ni kjøperne og utbygger.

Sikrede krever dekning inntil forsikringssummen og anfører at det foreligger ni separate tvister. Hver enkelt av hyttekjøperne har inngått individuelle kontrakter med utbyggeren og med ulik kontraktssum. Kjøperne har betalt ulike summer i forskudd på sine hytter. Det foreligger ulike mangler med hver enkelt hytte, og for noen av hyttene har oppføringen enda ikke startet. Merkostnadene med å ferdigstille hyttene er også ulik for hver av kjøperne. I arrestbegjæringen var partene samlet mot utbyggeren. Dette skal likevel ikke ha noen betydning for saken

overordnet. At partene gikk sammen for å få på plass arrest var kun en praktisk anordning. Tvisten kan ikke isoleres til "arrestssaken" - som kun var ett av flere virkemidler som måtte tas i bruk for å ivareta kjøpernes interesser i den overordnede tvisten.

Selskapet viser til at den samlede erstatning ved hver tvist er begrenset til kr 100.000, selv om det er flere parter på samme side, jfr. pkt. 3.5.3.a i vilkårene. Det fremgår av arrestbegjæringen at kjøperne har rettet en rekke felles krav mot utbygger. Selv om det foreligger individuelle mangler ved hyttene, har saken sentrale felles hevingsgrunnlag. Etter selskapets syn står sikredes tvist dermed i samme stilling som de åtte andre kjøpernes tvister. De ni tvistene må da anses som samme tvist, og selskapet er dermed kun ansvarlig for 1/9 av forsikringssummen.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om selskapet kan begrense sitt ansvar fordi det foreligger en tvist som involverer flere parter i flere selskaper.

Forsikringen har følgende vilkår om forsikringssum:

- a) Kr 100 000 samlet for hver tvist, selv om det er flere parter på samme side. Dette gjelder også om partene har rettshjelpsforsikring i forskjellige selskap eller rettshjelpdekning under flere forsikringer.

Saken gjelder ni selvstendige krav knyttet til ni forskjellige hytter dekket under hver sin rettshjelpsforsikring i flere forskjellige selskaper. Det følger av vilkårene at samme tvist kan angå "flere parter på samme side" og at dette også gjelder "om partene har rettshjelpsforsikring i forskjellig selskap". Etter ordlyden spiller det derfor ingen rolle om hyttekjøperne er forskjellige parter, jfr. FinKN 2017-486, og det er heller ikke avgjørende om de er forsikret i forskjellige selskaper, jf. prinsippdrøftelsen i FinKN 2017-616.

For øvrig sier ordlyden ingenting om grensen mellom én og flere tvister. I praksis har man i slike tilfelle foretatt en helhetsvurdering hvor relevante momenter er om tvistene har samme eller forskjellig rettslig og/eller faktisk grunnlag, om tvistene har oppstått på samme eller forskjellige tidspunkt, og om det dreier seg om samme tap, jf. FinKN 2013-305 og 2014-265. I nærværende sak er samtlige tvister mot samme utbygger for mangler og forsinkelser i et utbyggingsprosjekt for flere hytter. Det foreligger derfor et felles faktisk grunnlag. Derimot er det rettslige grunnlaget forskjellig i den forstand at det foreligger individuelle kontrakter for hver hyttekjøper. Det er likevel vanskelig å si hvor store forskjeller det er fordi det ikke er opplyst om kontraktene har forskjellig innhold. Forskjellig kjøpesum for hyttene tilsier imidlertid at kontraktene også har forskjellig innhold. De påberopte misligholdene gjelder forsinkelser, manglende utbedring og ferdigstilling, innbetalt forskudd og manglende ferdigstilling av infrastruktur. Mislighold i form av forsinkelse og manglende ferdigstilling vil være individuelle pga. forskjellig byggestart for hyttene. For øvrig er det vanskelig å si hvor felles eller forskjellig misligholdene er. Tapene er individuelle i den forstand at de er knyttet til hver individuell part og at kravene heller ikke er like. Byggestart for hyttene er som nevnt forskjellige, men det er uklart for nemnda om tvistene oppsto på samme tidspunkt. Det er reist felles sak om arrestbegjæringen, men hyttekjøperne har også begjært utbygger konkurs.

Det er etter dette litt uklart for nemnda hvor sterke fellestrekk det i realiteten er mellom de individuelle spørsmålene i denne saken, men ut fra en helhetsvurdering mener nemnda saken i utgangspunktet ligger på grensen mellom én og flere tvister. Nemndspraksis har strukket begrepet "tvist" i forhold til antallet forsikringssummer langt – kanskje for langt. Denne praksisen er imidlertid stort sett utviklet i saker hvor samme sikrede har flere krav mot samme eller flere motparter. Et omfattende tvistebegrep blir mindre rimelig hvor det dreier seg om flere sikrede under flere forsikringer fordi forsikringssummen for hver enkelt sikret blir pulverisert ut fra forhold

denne sikrede ikke har noen som helst innflytelse over. I saker med mange parter risikerer sikrede at det ikke blir noe igjen av dekningen. En slik løsning gir selskapet en helt tilfeldig fordel i forhold til den premien som er betalt av hver enkelt sikret. Situasjonen har visse likhetstrekk med subsidiaritetsklausuler hvor selskapet gjør sin forsikring subsidiær til en annen forsikring. Slike klausuler er i strid med fal. § 6-2 første ledd. Nemnda ser at det kan være behov for å slippe diskusjoner om hva som er nødvendige og rimelig utgifter ved at partene kan samarbeide om prosessen, men har for øvrig vanskelig for å se at selskapene skal ha behov for å begrense forsikringssummen fordi parter forsikret under en annen avtale går til sak mot samme motpart.

Nemnda har likevel godtatt dette i FinKN 2017-620, 2017-619 2017-618, 2017-617 og 2017-616, som gjaldt 22 studenter som alle hadde fått feilinformasjon om sine studier fra samme studiested, FinKN 2017-486 som gjaldt fire sameier i samme utbyggingsprosjekt i tvist mot felles utbygger og FinKN 2013-484, som gjaldt tvist mellom tre festere mot samme bortfester. De fem sakene om feilinformasjon gjaldt imidlertid en felles ytelse og samme ansvarsgrunnlag, slik at likhetstrekkene der er større enn i nærværende sak. I FinKN 2013-484 var kravene identiske (total bruksrett) og hadde felles rettslig grunnlag ved at de gjaldt jordskifterettens tolkning av bruksretten. I FinKN 2017-486 gjaldt tvisten samme utbyggingsprosjekt hvor de individuelle leilighetskjøperne var organisert gjennom sameie i prosjektet, men fordi prosjektet var delt i tre byggetrinn ble det etablert et sameie for hvert byggetrinn og et sameie for fellesarealer. De fleste av manglene var også felles. Det dreide seg derfor om en rekke kjøpere organisert i et felleskap bestående av fire sameier i samme prosjekt og hvor hovedtyngden av kravene var felles. Noe slikt felleskap foreligger ikke i nærværende sak, og det blir også større individuelle forskjeller når det er tale om ni individuelle kontrakter enn hvor det er tale om fire sameier i et felles byggeprosjekt. Under tvil mener derfor nemnda at det i nærværende sak er såpass store individuelle forskjeller at det ikke er naturlig å karakterisere dette som én tvist.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Sikrede gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Birgitte Hagland (nestleder), Line Merete Lileng (nøytralt oppnevnt medlem), Elisabeth Okkenhaug (selskapsrepresentant), Vibeke Stiansen (selskapsrepresentant), Hege Sundby (forbrukerrepresentant) og Gyrid Giæver (forbrukerrepresentant).